

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (neljas koda)

3. detsember 2019*

Avalik teenistus – Ametnikud – Hindamisaruanne – Hindamismenetluse ja hindamismenetluse edasikaebemenetluse õiguspärasus – Edasikaebuse hindaja erapooletuskohustus

Kohtuasjas T-808/17,

Ralph Pethke, elukoht Alicante (Hispaania), esindaja: *avocat* H. Tettenborn,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet, esindaja: A. Lukošūtė, keda abistas *avocat* B. Wägenbaur,

kostja,

mille ese on ELTL artikli 270 alusel esitatud nõue, milles palutakse tühistada hageja 2016. aastat käsitlev hindamisaruanne ja vajalikus ulatuses ka EUIPO juhatuse 18. oktoobri 2017. aasta otsus, millega jäeti hageja edasikaebus rahuldamata,

ÜLDKOHUS (neljas koda),

kes tuli nõupidamisel kokku koosseisus: president H. Kanninen, kohtunikud C. Iliopoulos ja I. Reine (ettekandja),

kohtusekretär: E. Coulon,

on teinud järgmise

otsuse

Õiguslik raamistik

- 1 Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade (edaspidi „personalieeskirjad“) artiklis 43 on sätestatud:

„Ametniku pädevuse, tulemuslikkuse ja töölase käitumise kohta koostatakse igal aastal hindamisaruanne institutsiooni ametisse nimetava asutuse või ametiisiku poolt vastavalt artiklile 110 kehtestatud tingimustel. Kõnealuses aruandes märgitakse, kas ametnik on oma tööülesandeid täitnud

* Kohtumenetluse keel: saksa.

rahuldaval tasemel. Institutsiooni ametisse nimetav asutus või ametiisik kehtestab sätted, millega antakse õigus esitada aruandemenetluse käigus kaebus ning seda õigust tuleb kasutada enne artikli 90 lõikes 2 osutatud kaebuse esitamist.

[...]

Aruanne tehakse ametnikule teatavaks. Tal on õigus seda kommenteerida, kui ta seda vajalikuks peab.“

- 2 Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet (EUIPO) kohaldab alates 1. oktoobrist 2014, selleks et rakendada personalieeskirjade artiklit 43, kujul, mis sisaldab 1. jaanuaril 2014 jõustunud muudatusi, komisjoni 16. detsembri 2013. aasta otsust C(2013) 8985 personalieeskirjade artikli 43 üldiste rakendussätete ja personalieeskirjade artikli 44 esimese lõigu rakendussätete kohta (edaspidi „artikli 43 üldised rakendussätted“).
- 3 Artikli 43 üldistes rakendussätetes on artiklis 3 pealkirja all „Eri asjaosaliste ülesanded ja tasemed“ sätestatud:

„1. Hindaja on ametniku vahetu ülemus ja üldjuhul tema osakonna juhataja hindamisaluse ajavahemiku 1. detsembri seisuga.

[...]

2. Hindamisaruande peale esitatud edasikaebuse hindaja on hindamisaruande koostaja vahetu ülemus selle hetke seisuga, mil nimetatud vahetu ülemus esimest korda osales hindamismenetluses, nii nagu see on ette nähtud artiklis 6.

[...] Kui hindamisaruande koostaja on peadirektor, siis otsustab hindamisaruande peale esitatud edasikaebuse üle personaliosakonna peadirektor. [...]

Selle ametikoha täitja võib siis, kui ta on edastanud personalieeskirjade artikli 22a lõigetes 1 ja 2 nimetatud teabe, ja teeb põhjendatud keelduva otsuse, mis on nähtud ette artikli 7 lõikes 1, taotleda, et hindamisaruande peale esitatud edasikaebuse hindaja rolli võtaks enda peale personalivaldkonna peadirektor või peasekretär.

3. Erandjuhtudel, mis on põhjendatud huviga toimida ametikoha täitja huvides või kui teenistuse või peadirektoraadi organigramm muutub, siis võib peadirektor teha erandi lõigete 1 ja 2 sätetest, et võtta arvesse erikonteksti, mis tuleneb vastavast juhtumist või muudatustest.

[...]“.

- 4 Artikli 43 üldiste rakendussätete artiklis 7 on edasikaebemenetlust reguleeritud järgmiselt:

„1. Kui hinnatav ametnik oma hindamisaruannet ei viseeri, [...] siis tähendab see automaatselt pöördumist edasikaebuse hindaja poole. [...]

2. Taotluse alusel, mille isik, keda hinnatakse, esitab, kui ta seda põhjendades keeldub hindamisaruannet viseerimast, astub edasikaebuse hindaja temaga dialoogi kümne tööpäeva jooksul alates põhjendatud keeldumisest hindamisaruannet viseerida. Hinnatav ametnik võib paluda, et teda aitaks selle dialoogi käigus mõni teine ametnik, kes ei ole edasikaebuse hindaja. Edasikaebuse hindaja võib paluda, et teda aitaks selle dialoogi käigus mõni teine ametnik, kes ei ole hindaja.

3. Kahekümne tööpäeva jooksul alates sellest, kui ametnik põhjendatult keeldus oma hindamisaruannet viseerimast ja pärast lõikes 2 ette nähtud dialoogi, kinnitab edasikaebuse hindaja hindamisaruande või muudab seda, põhjendades oma vastavat otsust.

[...]

Edasikaebuse hindaja otsus ei või rajaneda asjaoludel, mida hinnataval ametnikul ei olnud võimalik hindamismenetluse või edasikaebemenetluse käigus kommeteerida, välja arvatud juhul, kui edasikaebuse hindaja andis talle õigeaegselt sellise võimaluse.

4. Edasikaebuse hindaja otsuse järel hindamisaruanne jõustub. [...]“

- 5 Artikli 43 üldiste rakendussätete I lisa reguleerib erijuhtumeid. Kooskõlas selle lisa punktiga 2, juhul kui võrdlusperioodi jooksul, ent mitte hiljem kui neli kuud pärast eelneva aruandega kaetud ajavahemiku lõppu või eelnevat sooritust, mida aruanne kajastab, viiakse ametnik üle või nimetatakse komisjoni sees muule ametikohale või lähetatakse vastavalt personalieeskirjade artikli 37 punktile a, siis koostab ametniku vahetu ülemus tema kohta hinnangu, mis lisatakse asjasse puutuvale hindamisaruandele.
- 6 Pärast artikli 43 üldiste rakendussätete vastuvõtmist võttis EUIPO vastu sise-eeskirjad, mis käsitlevad EUIPO ametnike ja muude teenistujate hindamist; dokumendi pealkiri on „Work Instruction: Appraisals at EUIPO“ (edaspidi „EUIPO sise-eeskirjad“). Mis puudutab artikli 43 üldiste rakendussätete artiklit 3, siis on EUIPO sise-eeskirjades ette nähtud, et kui hindaja on tegevdirektor, siis on hindamisaruande peale esitatud edasikaebuse hindaja komisjon, kuhu kuuluvad tegevdirektori asetäitja ja personalivaldkonna ning õigusküsimuste valdkonna direktor.

Vaidluse taust

- 7 Hageja Ralph Pethke, kes on hariduselt jurist, asus ajutise teenistujana EUIPO teenistusse 2000. aastal. 2002. aastal nimetati ta AD-kategooria (administraator) ametnikuks.
- 8 2006. aastal läbis hageja edukalt valikumenetluse osakonna juhataja kohale halduse valdkonnas. Seejärel nimetati ta osakonna juhatajaks kaubamärkidega tegelevas osakonnas.
- 9 2011. aastal nimetati hageja, kes oli vahepeal edutatud palgaastmeni AD 11, rahvusvahelise koostöö ja õigusosakonna asedirektori ametikohale. 2012. aasta oktoobris määrati ta personali- ja rahandusvaldkonna direktori ametikohale.
- 10 2014. aasta oktoobris määrati hageja tehingute valdkonna direktori ametikohale. Tema vahetu ülemus oli EUIPO tegevdirektor.
- 11 Hageja 2014. aasta hindamisaruandes oli sedastatud, et üldiselt vastasid tema pädevus, tulemuslikkus ja tööalane käitumine tema täidetava ametikoha nõuetele. Mis puudutab 2015. aasta hindamisaruannet, siis oli selles järeldatud, et üldiselt ületasid hageja pädevus, tulemuslikkus ja tööalane käitumine seda, mida tema täidetav ametikoht eeldas. Hageja oli seisukohal, et EUIPOs 2014. aastal ja 2015. aastal tehtud ümberkorralduste edu ei olnud hinnatud õigesti, ja ta keeldus seetõttu neid hindamisaruandeid viseerimast, esitamata samas nende peale aga kaebust.
- 12 EUIPO tegevdirektor nimetas hageja, kes oli tol hetkel tehingute valdkonna direktor, 17. oktoobri 2016. aasta otsusega EUIPO järelevalve osakonda õigusala vanemeksperdiksi; hageja jäi sama kategooria ametnikuks oma senisel palgaastmel AD 12 palgajärgus 2. Selle otsuse peale esitati Üldkohtule hagi, mis jäeti rahuldamata 5. märtsi 2019. aasta otsusega Pethke vs. EUIPO (T-169/17, ei avaldata, edasi kaevatud, EU:T:2019:135).
- 13 EUIPO järelevalve valdkonna direktor (edaspidi „hindaja“), kes oli hageja vahetu ülemus alates 17. oktoobrist 2016, viis 8. märtsil 2017 hagejaga läbi iga-aastase hindamisvestluse 2016. aasta kohta.

- 14 Hindaja allkirjastas 9. märtsil 2017 hageja 2016. aasta hindamisaruande (edaspidi „2016. aasta hindamisaruanne“). Sellest aruandest ilmneb, et mis puudutab ajavahemikku 1. jaanuar kuni 16. oktoober 2016, siis konsulteeris hindaja ka EUIPO tegevdirektoriga, kes oli vastaval ajavahemikul olnud hageja vahetu ülemus (edaspidi „endine vahetu ülemus“). Viimane edastas kirjalikult oma märkused, mis lisati 2016. aasta hindamisaruandele kooskõlas artikli 43 üldiste rakendussätete I lisa punktiga 2.
- 15 2016. aasta hindamisaruandes on järeldatud, et „üldiselt vastavad [hageja] pädevus, tulemuslikkus ja tööalane käitumine täidetava ametikoha tarvis nõutavale tasemele“.
- 16 Konkreetsemalt põhjendas hindaja hagejale antud hinnangut rubriigis „Pädevus“ nii, et viitas tervikuna endise vahetu ülemuse koostatud tekstile. Lisaks on rubriigis „Hindaja hinnang“ esmalt märgitud, et hageja määrati järelevalve valdkonda üksnes 2016. aasta oktoobri keskpaigast alates. Seejärel viitab hindaja hageja kohta 2016. aasta esimese üheksa kuu alusel koostatud hinnangule, mille kirjutab tema tollane vahetu ülemus, st EUIPO tegevdirektor. See hinnang on järgmine:

„[Hageja] sooritus [tehingute osakonnas] oli nõrgem tulemuste osas ja iseäranis vastulausete valdkonna tootlikkuse kao tõttu ning läbipaistvuse puudumise tõttu sooritustega seoses ja tulemuste osalise ja ebatäieliku edastamise tõttu [tegevdirektorile]. Samuti kritiseeriti hageja tööalast käitumist, sest ta ei olnud olulist teavet asjakohasel viisil jaganud.

[Tehingute valdkonna] direktorina ei võtnud hageja vajalikke meetmeid valitseva olukorra haldamiseks, mis pani EUIPO keerulisse olukorda seoses tähtaja ületanud tööde kuhjumisega ja viis selleni, et [endine vahetu ülemus] kaotas usalduse hageja kui direktori vastu. Ehkki hagejal olid olemas juhi ametikohal töötamiseks vajalikud võimed ja pädevused, ei näidanud ta end 2016. aastal siiski suutlikuna astuma erakorralise olukorra lahendamiseks vajalikke samme.

Hindamisvestlusel (personalikomitee president viibis seal juures), vaidles [hageja] vastu mitmele asjaolule, tootlikkust näitavatele tulemustele ja arvandmetele tegevdirektori hinnangus. Ainus mitterahuldav element, millele hageja vastu ei vaielnud, puudutas vastulausete kohta otsuste tegemise kiirust.“

- 17 Viimaseks oli hindaja samas rubriigis „Hindaja hinnang“ vastanud hageja väljendatud kriitikale seoses tema ametiülesannete täitmisega järelevalve valdkonnas. Selle kohta märgib hindaja, et selle valdkonna struktuuriüksused olid rõõmustanud asjaolu üle, et hageja nende eest vastutavaks sai, arvestades hageja suurt kogemust ja tema pädevusi intellektuaalomandi valdkonnas. Lisaks tuleb märkida, et hagejale hakati tema nõusolekul kiiresti usaldama olulisi ülesandeid ja et tema tulemused olid head.
- 18 Hageja märkis 16. märtsil 2017, et ta ei ole nõus oma 2016. aasta hindamisaruandega ja palus kohtumist edasikaebuse hindajaga ehk EUIPO tegevdirektoriga, kes on hageja endine vahetu ülemus. See kohtumine toimus 27. märtsil 2017.
- 19 Sama päeva e-kirjas palus EUIPO tegevdirektor kui edasikaebuse hindaja, et hageja edastaks 30. märtsiks 2017 kirjalikult põhjused, mille tõttu ta ei ole nõus oma 2016. aasta hindamisaruandega, et neid põhjuseid oleks võimalik selle hindamisaruande lõpuni menetlemise käigus arvesse võtta.
- 20 Hageja esitas 30. märtsi 2017. aasta e-kirjas edasikaebuse hindajale oma lisakommentaari 2016. aasta hindamisaruande kohta. Eelkõige väitis hageja, et rikuti hindamismenetluse eeskirju. Ta märkis selle kohta esiteks, et EUIPO tegevdirektoril kui edasikaebuse hindajal ei olnud õigust keelduda viimast lõpuni suulist vaidluste lahendamise menetlust, mille komisjon ja EUIPO juhtkond olid ette näinud selleks, et hindamisaruandeid saaks ameti sees toimivas edasikaebemenetluses vaidlustada. Teiseks märgib hageja, et hindaja ei andnud isiklikku hinnangut suurele osale ajavahemikust, mida 2016. aasta hindamisaruanne kattis.

- 21 Hageja sellised kommentaarid puudutasid muu hulgas hindamisaruande rubriiki „pädevus“, milles esitatud tähelepanekud olid hageja meelest põhjendamatud. Hageja väidab selle kohta, et puudused, mida käsitleti seoses küsimustega „tähtsuse järjekorda panek ja korraldus“, „vastupanuvõime“ ja „koostöö“ olid ära nimetatud ilma mingeid konkreetseid selgitusi esitamata. Mis puudutab „kvaliteeti ja tulemusi“, siis märkis hageja, et 2016. aasta kolmandas kvartalis oli kvaliteet jõudnud vajalikule või isegi suurepärasele tasemele. Mis puudutab tulemusi, siis märgib hageja, et vastulausetes ja tühistamisnõuete kohta otsuste tegemisega hilinemise probleemide põhjus oli see, et aastatel 2014–2015 viidi 15% EUIPO kogenud töötajaskonnast üle EUIPO muudesse teenistustesse, vaatamata hageja ja tema kolleegide korduvatele hoiatustele selle kohta, mida personali niisugune vähendamine endaga kaasa toob.
- 22 Kokkuvõttes taotles hageja esmalt, et tema 2016. aasta hindamisaruandest kustutataks kõik viited tema eelmise vahetu ülemuse antud hinnangutele; teiseks, et kustutataks viited selle isiku antud hinnangule tervikuna ja selgitataks, et need kustutati hindamisaruande peale esitatud edasikaebuse hindamise menetluse tulemusena ja kolmandaks, et hindajat kohustataks viima läbi oma sõltumatu hindamine.
- 23 Edasikaebuse hindaja teatas 30. märtsi 2017. aasta e-kirjas hagejale, et edasikaebust käsitlev kohtumine oli lõppenud ja et seda võetakse arvesse koos hageja täiendavate kommentaaridega, mille ta saatis kirjalikult 30. märtsi 2017. aasta e-kirjaga. Mis puudutab hageja taotlust, et tema 2016. aasta hindamisaruandest kustutataks kõik viited tema eelmise vahetu ülemuse antud hinnangutele seoses ajavahemikuga 1. jaanuar kuni 16. oktoober 2016, siis selgitas viimane, et vastavalt artikli 43 üldiste rakendussätete I lisa punktile 2 ja EUIPO sise-eeskirjadele kujutas eelmise hindaja hinnang töötajaskonna liikme soorituse kohta endast osa hindamisaruandest ja et praegusel hindajal tuli sellega hinnatava ametniku hindamisel arvestada.
- 24 Oma 10. aprilli 2017. aasta otsusega jättis EUIPO tegevdirektor edasikaebuse hindajana muutmata hageja 2016. aasta hindamisaruande, mille oli koostanud hindaja. Ta järeldas, et puudusid põhjused, mis võinuksid õigustada hindaja antud koondhinnangu muutmist, mille kohaselt „üldiselt vastasid [hageja] pädevus, tulemuslikkus ja tööalane käitumine täidetava ametikoha tarvis nõutavale tasemele“.
- 25 EUIPO tegevdirektor kui edasikaebuse hindaja märkis kõigepealt, et hageja hindamisel võidi kehtivalt tugineda 2016. aasta jaanuaris personali hulgas läbi viidud küsitluse tulemustele, sest need tulemused olid kättesaadavad 2016. aasta veebruaris; et hageja oli vastaval ajavahemikul tehingute valdkonna direktor ja et tulemused olid asjasse puutuvad seoses eesmärgiga edendada töötajaskonna töölepuhendumist. Seejärel tõdeb EUIPO tegevdirektor, et vaatamata kõnealuse valdkonna töötajate liikuvusele oli vastava valdkonna tegevusüksustega 2016. aasta jaanuari ja septembri vahelisel ajavahemikul liitunud 20 teenistajat. Tulemuslikkuse osas märgib ta, et sama valdkonna tegevusüksustes tekkisid vastulausetes menetlemise osas viivitused. Lõpuks kritiseerib ta hageja kommunikatsiooni, mis puudutab kõnealuse valdkonna tegevusüksuste sooritust ja tulemusi käsitlevaid arvandmeid.
- 26 Hageja esitas 19. juunil 2017 EUIPO juhtkonnale kui ametisse nimetavale asutusele personalieeskirjade artikli 90 lõike 2 mõttes kaebuse 2016. aasta hindamisaruande ja hindamisaruande peale esitatud edasikaebuse hindaja 10. aprilli 2017. aasta otsuse peale. Hageja põhjendas oma kaebust argumentidega, mille kohaselt esiteks rikuti olulisi menetlusnorme ja teiseks tehti oluline hindamisviga, mis viis faktiliste asjaolude moonutamiseni. Konkreetsemalt, mis puudutab oluliste menetlusnormide rikkumist, siis toob hageja välja kaks hindamismenetluse eeskirjade rikkumist, mis on juba tõstatatud 2016. aasta hindamisaruande kohta esitatud täiendavates kommentaarides, nimelt et esiteks oli hindaja keeldunud sõnaselgelt hindamast eelmise vahetu ülemuse koostatud hinnangut ajavahemiku 1. jaanuar kuni 16. oktoober 2016 kohta, ja teiseks jättis edasikaebuse hindaja oma menetluses kohtumise hinnatavaga enneaegu pooleli. Lisaks heidab hageja EUIPO-le ette, et viimane ei ole teinud sõltumatut järelevalvet hageja 2016. aasta hindamisaruande üle, sest tema vastava aasta hindamisaruande peale esitatud edasikaebuse hindaja oli tema endine vahetu ülemus, kes oli otsustavas mahus panustanud 2016. aasta hindamisaruande koostamisse, ja et sellega rikuti EUIPO

sise-eeskirjades ette nähtud menetlust. Samuti oli hageja seisukohal, et edasikaebuse hindaja oli lükanud põhjendamatu tagasi suure osa kriitkast, mille hageja oli 2016. aasta hindamisaruande peale esitanud.

- 27 EUIPO juhatus jättis 18. oktoobri 2017. aasta otsusega põhjendamatu tõttu rahuldamata hageja kaebuse, mille viimane oli esitanud personalieeskirjade artikli 90 lõike 2 alusel (edaspidi „kaebuse rahuldamata jätmise otsus“). Mis puudutab hageja kaebust seoses sõltumatu järelevalve puudumisega tema 2016. aasta hindamisaruande üle, siis leidis EUIPO juhatus, et EUIPO sise-eeskirjad, millele hageja tugines, ei olnud asjakohased, sest need käsitlesid olukorda, kus varasem vahetu ülemus tegutseb hindajana, mis aga kõnealusel juhtumil ei olnud nii. Samuti osutas EUIPO juhatus asjaolule, et kohaldatavates normides ei olnud ette nähtud, et edasikaebuse hindaja teeb sõltumatut järelevalvet, sest ta on hindaja vahetu ülemus ja seega kaudselt hageja ülemus. Ta lisas, et hageja oli vaidlustanud ennekõike 2016. aasta hindamisaruande leheküljel 3 esitatud koondhinnangu, mille kohaselt vastasid hageja pädevus, tulemused ja tööalane käitumine üldiselt tema ametikohal nõutavale tasemele. Selle kohta tuletas EUIPO juhatus meelde, et niisuguse koondhinnangu koostas hindaja iseseisvalt ja sõltumatult ja et seda ei koostanud hageja endine vahetu ülemus.

Menetlus ja poolte nõuded

- 28 11. detsembril 2017 Üldkohtu kantseleisse esitatud hagiavaldusega esitas hageja kõnesoleva hagi.
- 29 EUIPO esitas kostja vastuse 27. veebruaril 2018.
- 30 Neljanda koja president palus 8. märtsi 2018. aasta otsuses, et hageja esitaks repliigi, mis keskenduks EUIPO väitele kostja vastuse punktis 121, et väide, mis käsitleb ilmselget hindamisviga, on osaliselt vastuvõetamatu. Hageja esitas repliigi 16. aprillil 2018, avaldades oma seisukoha ka hagi põhjendatuse küsimuses. EUIPO esitas vasturepliigi 28. mail 2018.
- 31 Ettekandja-kohtuniku ettepanekul otsustas Üldkohus (neljas koda) esitada pooltele menetlust korraldavate meetmete raames küsimusi. Pärast seda, kui pooled olid neile antud tähtaja jooksul vastanud, palus Üldkohus neil esitada nende vastuste kohta võimalikud märkused. Pooled esitasid oma seisukohad ette nähtud tähtaja jooksul. Pärast seda, kui hageja oli esitanud oma seisukohad 1. aprillil 2019, võttis Üldkohus uued menetlust korraldavad meetmed, esitades talle täiendava küsimuse. Võttes arvesse hageja 2. mail 2019 esitatud vastust, palus Üldkohus EUIPO-l esitada oma seisukohad hageja vastuste kohta, mille hageja oli esitanud nii oma 1. aprilli 2019. aasta seisukohtades kui ka 2. mai 2019. aasta seisukohtades.
- 32 Ettekandja-kohtuniku ettepanekul otsustas Üldkohus (neljas koda) teha kohtuasjas otsuse, ilma menetluse suulist osa avamata.
- 33 Hageja palub Üldkohtul:
- tühistada 2016. aasta hindamisaruanne, versioonis, mis tehti talle teatavaks 10. aprillil 2017;
 - tühistada vajalikus ulatuses otsus, millega jäeti kaebus rahuldamata;
 - mõista kohtukulud välja EUIPO-lt.
- 34 EUIPO palub Üldkohtul:
- jätta hagiavaldus rahuldamata;
 - mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

- 35 Hageja põhjendab oma hagi kuue väitega, mille kohaselt esiteks keeldus hindaja isiklikult hindamast hageja ajavahemiku 1. jaanuar kuni 16. oktoober 2016 töötulemusi käsitlevaid andmeid; teiseks puudus edasikaebuse hindajal pädevus; kolmandaks ei olnud viimane sõltumatu; neljandaks katkestati meelevaldselt dialoog edasikaebuse hindaja läbiviidavas menetluses; viiendaks puudus põhjendus nii 2016. aasta hindamisaruande jõusse jätväl otsusel kui ka kaebuse rahuldamata jätmise otsusel; ja kuueandaks tehti ilmselge hindamisviga, sest 2016. aasta hindamisaruanne rajanes töötulemusi puudutavatel andmetel, mis olid ebatäielikud ja meelevaldselt valitud. Repliigis, vastuseks kostja vastuse punktile 12, väidab hageja lisaks, et esines õigusvastasus, mis tuleneb asjaolust, et hindamisaruandele lisatud teabe, mis puudutas ajavahemikku 1. jaanuar kuni 16. oktoober 2016, koostas EUIPO tegevdirektori esindaja, mitte direktor ise. Viimaseks on hageja oma 1. aprilli 2019. aasta seisukohtades EUIPO vastuse kohta, mis on esitatud menetlust korraldavate meetmete raames, heitnud veel ette seda, et tema suhtes kohaldati tagasiulatuvalt ja õigusvastaselt EUIPO sise-eeskirjade 19. detsembri 2016. aasta versiooni 6.7 personalieeskirjade artikli 43 ja artikli 44 esimese lõigu rakendamise kohta.
- 36 Vastuseks Üldkohtu menetlust korraldavate meetmete raames esitatud küsimusele täpsustas hageja muu hulgas seda, millise ulatusega on tema kolmas väide, mis käsitleb edasikaebuse hindaja pädevuse puudumist, kinnitades, et seda tuleb mõista nii, et sisuliselt väidab ta, et edasikaebuse hindaja ei olnud erapooletu. Seega tuleb asuda seisukohale, et kolmanda väitega on sisuliselt soovitud vaidlustada edasikaebuse hindaja erapooletus ja käsitleda ennekõike just seda.
- 37 Hageja väidab sisuliselt, et tema endine vahetu ülemus ei saanud olla 2016. aastat käsitlevas hindamismenetluses edasikaebuse erapooletu hindaja, sest ta oli juba otsustaval määral panustanud hageja hindamisaruande koostamisse, mis puudutas sama aastat. Hageja leiab, et niiviisi toimimine rikub artikli 43 üldiste rakendussätete artiklit 3 ja EUIPO sise-eeskirju ning et selle tagajärjel takistati endise vahetu ülemuse kirjutatud hindamisaruande osa sõltumatut kontrolli ja seega paremat hindamist ning asjakohase koondhinde panekut. Tema arvates tuleneb EUIPO sise-eeskirjadest, et edasikaebusi lahendav komisjon peab tegema otsuse kõigi kaebuste kohta, mis käsitlevad tegevdirektori antud hinnangute peale esitatud kaebusi.
- 38 EUIPO vaidleb hageja argumentidele vastu. Ta on seisukohal, et EUIPO sise-eeskirjad, millele hageja tugineb, ei ole asjakohased, sest need puudutavad juhtumit, mil tegevdirektor tegutseb hindajana, mida ta aga käesoleval juhtumil ei teinud. EUIPO märgib samuti, et kohaldatavad eeskirjad ei näe ette, et edasikaebuse hindaja vaatab edasikaebuse läbi sõltumatult, kuivõrd ta on hindaja vahetu ülemus ja seega kaudselt ka hageja vahetu ülemus.

Sissejuhatavad märkused kohtuliku kontrolli ulatuse kohta

- 39 Olgu märgitud, et ametnike hindamise vallas põhjalikult väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on hindajal väga laialdane kaalutusõigus nende isikute tööle hinnangute andmisel, kelle hindamise eest nad vastutavad, ja et kohtul ei tule sellesse hindamisse sekkuda ega selle põhjendatust kontrollida muul juhul, kui üksnes ilmselgete rikkumiste ja pädevuse piiride ületamiste korral (vt selle kohta 21. oktoobri 1992. aasta kohtuotsus *Maurissen vs. kontrollikoda*, T-23/91, EU:T:1992:106, punkt 40, ja 4. mai 2005. aasta kohtuotsus *Schmit vs. komisjon*, T-144/03, EU:T:2005:158, punkt 70 ja seal viidatud kohtupraktika). Nimelt on kohtu kontroll hindamisaruannete sisu üle piiratud menetluse nõuetekohasuse ja faktivigade kontrolli ning ilmselgete hindamisvigade või võimu kuritarvitamise puudumise kontrolliga (vt selle kohta 26. oktoobri 1994. aasta kohtuotsus *Marcato vs. komisjon*, T-18/93, EU:T:1994:255, punkt 45).
- 40 Mis puudutab menetluse õiguspärasuse kontrolli, siis on Euroopa Kohus ja Üldkohus üldiselt otsustanud, et juhul, kui Euroopa Liidu institutsioonil on kaalutusõigus, siis on liidu õigusega antud menetluslike tagatiste austamine veel iseäranis põhjapaneva tähtsusega (vt selle kohta 21. novembri

1991. aasta kohtuotsus Technische Universität München, C-269/90, EU:C:1991:438, punkt 14; 6. novembri 2008. aasta kohtuotsus Madalmaad vs. komisjon, C-405/07 P, EU:C:2008:613, punktid 56 ja 57, ning 9. novembri 1995. aasta kohtuotsus France-Aviation vs. komisjon, T-346/94, EU:T:1995:187, punktid 32-34). Nende tagatiste hulgas on muu hulgas pädeva institutsiooni kohustus analüüsida hoolikalt ja erapooletult kõiki kõnealuse juhtumi asjasse puutuvaid asjaolusid (21. novembri 1991. aasta kohtuotsus Technische Universität München, C-269/90, EU:C:1991:438, punkt 14, ja 30. septembri 2003. aasta otsus Atlantic Container Line jt vs. komisjon, T-191/98, T-212/98-T-214/98, EU:T:2003:245, punkt 404).

- 41 Eelöeldust tuleb järeldada, et hindajatel ametniku hindamisel olevat eriti ulatuslikku kaalutusõigust peab tasakaalustama see, et hindamist reguleerivaid eeskirju ja selleks sätestatud menetlust järgitakse iseäranis hoolikalt (vt selle kohta ja analoogia alusel 24. septembri 2002. aasta kohtuotsus Girardot vs. komisjon, T-92/01, EU:T:2002:220, punkt 24, ja 5. aprilli 2005. aasta kohtuotsus Christensen vs. komisjon, T-336/02, EU:T:2005:115, punkt 38).

Sissejuhatavad märkused ametnike erapooletuskohustuse kohta

- 42 Tuleb märkida, et ametnike erapooletuskohustus on ette nähtud personalieeskirjade artikli 11 esimeses lõigus, mille kohaselt ametnik täidab talle usaldatud ülesandeid objektiivselt ja erapooletult.
- 43 Selle kohta olgu samuti märgitud, et liidu institutsioonidel, organitel ja asutustel on kohustus austada liidu õigusega tagatud põhiõigusi, mille hulka kuulub ka õigus heale haldusele, mis on tagatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 41 (vt selle kohta 11. juuli 2013. aasta kohtuotsus Ziegler vs. komisjon, C-439/11 P, EU:C:2013:513, punkt 154).
- 44 Harta artikli 41 lõige 1 näeb muu hulgas ette, et igäühel on õigus sellele, et liidu institutsioonid, organid ja asutused käsitleksid tema küsimusi erapooletult.
- 45 Siinkohal olgu märgitud, et erapooletuse nõue, mis kehtib institutsioonidele, organitele ja asutustele nende ülesannete täitmisel, on mõeldud liidu aluseks oleva võrdse kohtlemise tagamiseks. Selle nõudega soovitakse eelkõige vältida võimalikke huvide konflikte institutsioonide, organite ja asutuste nimel tegutsevate ametnike ja töötajate puhul. Arvestades sõltumatuse ja väärikuse tagatiste põhjapanevat tähtsust nii liidu institutsioonide, organite ja asutuste seemise toimimise kui ka nende väljapoole jäetava mulje seisukohast, siis hõlmab sõltumatuse nõue kõiki olukordi, kus ametnik või muu teenistuja, kel tuleb teha asjas otsus, peab mõistlikult aru saama, et neid tuleb käsitada sellistena, et need võivad kolmandate isikute silmis riivata tema sõltumatust vastavas küsimuses (vt selle kohta 25. oktoobri 2007. aasta kohtuotsus Komninou jt vs. komisjon, C-167/06 P, ei avaldata, EU:C:2007:633, punkt 57).
- 46 Nendel institutsioonidel tuleb lisaks täita erapooletuse nõuet, mis koosneb kahest osast, millest esimene on subjektiivne erapooletus, mis tähendab, et asjassepuutuva institutsiooni ükski liige ei tohi väljendada oma erapoolikust või isiklikke eelarvamusi, ning teine objektiivne erapooletus, mis tähendab, et institutsioon peab pakkuma piisavaid tagatisi, et välistada mis tahes põhjendatud kahtlused võimaliku eelarvamuse suhtes (vt selle kohta 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Hispaania vs. nõukogu, C-521/15, EU:C:2017:982, punkt 91 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 47 Just eelnevalt esitatud kaalutlusi arvesse võttes tuleb käsitleda selle väite põhjendatust, mis sisuliselt käsitleb hindamisaruande peale esitatud edasikaebuse hindaja erapooletuse puudumist.

Väide, mis sisuliselt käsitleb hindamisaruande peale esitatud edasikaebuse hindaja erapooletuse puudumist

- 48 Käesoleval juhtumil oli esiteks järelevalve valdkonna direktor, kellest sai hageja vahetu ülemus alates 17. oktoobrist 2016, konsulteerinud endise vahetu ülemusega ajavahemiku 1. jaanuar kuni 16. oktoober 2016 osas ehk kolme neljandiku osas kogu hinnatavast perioodist (vt eespool punkt 14). Teiseks lisati endise vahetu ülemuse panus 2016. aasta hindamisaruandele niisugusel kujul, nagu ta selle esitas (vt eespool punkt 14). Kolmandaks allkirjastas 2016. aasta hindamisaruande hindajana inimene, kes oli hageja vahetu ülemus alates 17. oktoobrist 2016 (vt eespool punktid 13 ja 14).
- 49 Lisaks, 2016. aasta hindamisaruande kohta esitatud märkustes kritiseeris hageja peamiselt 2016. aasta hindamisaruande rubriiki „Pädevus“ (vt eespool punkt 21), mis rajaneb täies mahus hinnangul, mille endine vahetu ülemus esitas ajavahemiku 1. jaanuar kuni 16. oktoober 2016 kohta ja mis võeti üle rubriiki „Hindaja hinnang“ ning millest see moodustab peamise osa (vt eespool punkt 16).
- 50 Lõpuks, edasikaebuse hindaja juures toimunud menetluses, vaatas 2016. aasta hindamisaruande läbi endine vahetu ülemus kui edasikaebuse hindaja, kes pärast seda, kui ta oli läbi vaadanud hageja etteheited, mida on käsitletud eespool punktis 49 ja mis puudutavad endise vahetu ülemuse panust, järeltas, et puudus põhjus, mis õigustaks hindaja antud „koondhinnangu“ muutmist (vt eespool punkt 24).
- 51 Selle kohta on Euroopa Kohus otsustanud, et hindamisaruande vaidlustamise asjas toimuv vaidmenetlus saab panustada hinnangu objektiivsusesse ja ennetada kohtumenetluse algatamist ainult juhul, kui see annab ametnikule, kes oma hindamisaruande vaidlustas, kindluse, et tagatakse tegelik uus läbivaatamine (3. aprilli 2019. aasta kohtuotsus CJ vs. ECDC, C-139/18 P, ei avaldata, EU:C:2019:281, punkt 44).
- 52 Käesoleval juhtumil see aga nii ei ole, kuivõrd edasikaebuse hindajal, kes on endine vahetu ülemus ja koostas osa 2016. aasta hindamisaruandes hõlmatust, paluti uuesti läbi vaadata hagejale antud koondhinnang hageja märkuste alusel, mis sisuliselt piirdusid etteheidetega edasikaebuse hindaja enda seisukohtade kohta, mis moodustas olulise osa hindaja hinnangust.
- 53 Sellisel ei paku vaidmenetlus niisugusel kujul, nagu seda käesoleva kohtuasja konkreetsetel asjaoludel rakendati, piisavaid tagatisi, et välistada igasugune õiguspärane kahtlus edasikaebuse hindaja erapooletuse osas.
- 54 Neil asjaoludel ei puutu asjasse tõsiasi, millele tugines EUIPO, ja mille kohaselt ei olnud hagejale antavat koondhinnangut välja pakkunud hageja endine ülemus ja mille kohaselt ei olnud see viimati nimetatu, kes oli teinud 2016. aasta hindamisaruande leheküljel 3 asuvate valikute hulgast risti kastikese juurde, mille kohaselt „üldiselt vastasid [hageja] pädevus, tulemuslikkus ja tööalane käitumine tema täidetavalt ametikohalt eeldatavale“. Nimelt ei sea need asjaolud küsimuse alla tõsiasi, et edasikaebuse hindajal tuli hageja kohta antud koondhinnangut läbi vaadates võtta seisukoht hageja kriitika suhtes, mis oli esitatud üksnes nende elementide kohta, mis sisaldasid tema enda kui endise vahetu ülemuse poolt 2016. aasta hindamisaruandesse lisatud teabe hulgas ja millele oli hindaja viidanud.
- 55 EUIPO muud argumendid ei sea samuti eespool punktis 53 esitatud järeltust kahtluse alla.
- 56 Esimesena märgib EUIPO, et edasikaebuse hindaja täidab oma rolli kui inimene, kes tunneb neid töötajaskonna liikmeid, keda tuleb hinnata ja seda rolli täites ta hindab ning vaatab uuesti läbi hindaja antud hinnangu, mis vältimatult sisaldab subjektiivseid elemente.

- 57 Kohtupraktika järgi ei saa hindajaid muidugi käsitada erapoolikute ja väheobjektiivsetena üksnes seetõttu, et vahetu ülemusena on nad vastutavad nende juhtimise alla paigutatud ametnike eest ja et sellest tulenevalt on neil puutumus nimetatud ametnike ametialase tegevusega, kuivõrd just üksnes niisugune puutumus võimaldab neil anda võimalikult asjakohase hinnangu nende juhtimise alla paigutatud inimestele (13. juuli 2006. aasta kohtuotsus *Andrieu vs. komisjon*, T-285/04, EU:T:2006:215, punkt 68).
- 58 Toimikust ei nähtu siiski, et hageja vaidlustaks iseenesest selle, et tema endisel vahetul ülemusel on puutumus hindamisaruande peale esitatud edasikaebuse menetlemisel. Hageja kritiseerib viimase osalemist edasikaebemenetluses spetsiifilisel põhjusel ehk nimelt seetõttu, et kuivõrd nimetatud isik oli endise vahetu ülemuse rollis kolme neljandiku jooksul hinnatavast ajavahemikust, oli tema panus 2016. aasta hindamisaruande koostamisse otsustav, ja samas tegi ta seejärel otsuse sama hindamisaruande kohta edasikaebuse hindajana, arvestades hageja seisukohti tema enda hinnangus sisalduvate elementide kohta.
- 59 Teisena, mis puudutab EUIPO argumenti, mille kohaselt hagejale antud koondhinnangus ei olnud midagi negatiivset, kuivõrd see vastas sellele, mida oodatakse töötajaskonna mis tahes liikmelt, siis on igal juhul tegemist EUIPO subjektiivse hinnanguga, mitte hageja omaga. Sellega seoses piisab, kui märkida esiteks, et hageja 2016. aasta koondhinnang ei olnud kõige parem nende hulgas, mille andmist hindamisaruande vormis sisalduv võimaldas. Teiseks oli hageja 2016. aasta tööle antud koondhinnang madalam kui 2015. aasta tööle antud hinnang (vt eespool punkt 11). Kolmandaks keeldus hageja viseerimast 2014. ja 2015. aasta hindamisaruannet, samas kui tema kohta antud koondhinnang oli identne või isegi ületas 2016. aasta hindamisaruandes antud hinnangut (vt eespool punkt 11).
- 60 Lisaks, isegi kui hageja kohta antud 2016. aasta koondhinnangut tuleb pidada niisuguseks, kus ei sisaldu midagi negatiivset, tuleb siiski märkida, et hageja vaidlustab oma endise vahetu ülemuse pädevuse ja erapooletuse kontrollima edasikaebuse hindajana mitte üksnes 2016. aasta hindamisaruandes antud koondhinnangut, vaid ka selles sõnastatud muid hinnanguid.
- 61 2016. aasta hindamisaruandes sisalduvaid hinnanguid ei ole aga võimalik näha niisugustena, mis ei sisalda midagi negatiivset. Nimelt põhinevad need 2016. aasta üheksa esimese kuu osas peaaegu täies mahus endise vahetu ülemuse hinnangul, mis sisaldas hageja kohta järgmist kriitikat. Esiteks etteheited hageja töö tulemuslikkuse kohta, mis puudutas töötamist tehingute valdkonna direktorina, ja mille kohaselt vastulausete valdkonna tulemused ja produktiivsus olid languses, ning mis puudutasid läbipaistvuse puudumist töötulemuste osas ja tulemuste osalist ja ebatäielikku esitamist tegevdirektorile. Teiseks heideti hagejale ette, et ta ei võtnud vajalikke meetmeid olukorra lahendamiseks, mis asetab EUIPO keerukasse olukorda hiljaks jäänud tööde kuhjumise tõttu ja viis selleni, et endine vahetu ülemus kaotas usalduse hageja kui direktori vastu. Kolmandaks oli märgitud, et kuigi hagejal olid olemas juhi ametikohal töötamiseks vajalikud võimed ja pädevused, ei näidanud ta 2016. aastal siiski end suutlikuna astuma erakorralise olukorra lahendamiseks vajalikke asjakohaseid samme.
- 62 Kolmandana märgib EUIPO, et kõnesoleval juhtumil ei puutu asjasse EUIPO sise-eeskirjad, mis näevad ette, et edasikaebusi lahendav komisjon peab tegema otsuse kaebuse kohta, mis on esitatud tegevdirektori tehtud hindamiste peale.
- 63 Vastab tõele, nagu EUIPO rõhutab, et tema tegevdirektor ei olnud 2016. aasta osas hageja hindaja ning et seega ei olnud alust pöörduda edasikaebusi lahendava komisjoni poole, et ta vaataks 2016. aasta hindamisaruande läbi vastavalt artikli 43 üldiste rakenduseeskirjade artiklile 3. Lisaks, nagu EUIPO märgib, ei sisalda EUIPO sise-eeskirjad ühtegi sõnaselget erandit, mis reguleeriks olukorda, kus töötajaskonna liige, kes on asjasse puutuval ajavahemikul ametniku vahetu ülemus ja kellest seeläbi, et ametnik on vahetanud institutsiooni sees liikuvuse või edutamise tõttu ametikohta, on saanud hindamisaruande peale esitatud edasikaebuse hindaja.

- 64 Siiski, nagu hageja on õigesti meelde tuletanud, lubab artikli 43 üldiste rakendussätete artikli 3 lõige 3 peadirektoril, st EUIPO kontekstis tegevdirektoril, teha erandi põhimõtteliselt ette nähtud menetlusest, et võtta arvesse konkreetse juhtumi erilist konteksti ja seda ametniku huvides. Erapooletuse kohustus on aga põhjapaneva tähtsusega tagatis, mida tuleb austada, et mitte võtta sisu ja kogu soovitud toimet hageja õiguselt saavutada oma hindamisaruande tegelik uuesti läbivaatamine kooskõlas eespool punktis 51 viidatud kohtupraktikaga. Nii on kohustus tagada vaidemenetluse erapooletus kõnesoleval juhul õigustus sellele, et tehakse erand sätetest, mis sisalduvad EUIPO sise-eeskirjades ja reguleerivad hindamisaruande peale esitatud edasikaebuse menetlemist.
- 65 Arvestades eelnevalt esitatut, tuleb nõustuda väitega, mille kohaselt sisuliselt ei olnud edasikaebuse hindaja erapooletu. See järeldus õigustab juba iseenesest 2016. aasta hindamisaruande tühistamist, sest selles osas on toime pandud rikkumine, mille puudumise korral oleks hindamisaruande sisu võinud olla teistsugune. Neil asjaoludel ei ole enam vaja teha otsust ülejäänud argumentide ja väidete kohta, mille hageja käesoleva kohtuvaidluse raames esitas.
- 66 Mis puudutab hageja taotlust tühistada vajalikus ulatuses otsus, millega jäeti kaebus rahuldamata, siis tuleb märkida, et käesoleval juhtumil vaadati alles selle otsuse vastuvõtmisel üksikasjalikult läbi hageja argumentid menetluslike tagatiste järgimise kohta 2016. aasta hindamisaruande peale esitatud kaebuse menetlemisel – argumentid, mis on sisuliselt üle võetud muu hulgas kolmandasse väitesse. Eelöeldust järeldub, et käesolevas asjas tuleb tühistada ka otsus, millega jäeti kaebus rahuldamata.

Kohtukulud

- 67 Vastavalt Üldkohtu kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 68 Kuna käesoleval juhul on EUIPO kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud vastavalt hageja nõudele välja mõista EUIPOlt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (neljas koda)

otsustab:

- Tühistada Ralph Pethke 2016. aasta hindamisaruanne ja Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti (EUIPO) haldusnõukogu 18. oktoobri 2017. aasta otsus, millega jäeti Ralph Pethke esitatud kaebus rahuldamata.**
- Jätta EUIPO kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Ralph Pethke kohtukulud.**

Kanninen

Iliopoulos

Reine

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 3. detsembril 2019 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Õiguslik raamistik	1
Vaidluse taust	3
Menetlus ja poolte nõuded	6
Õiguslik käsitus	7
Sissejuhatavad märkused kohtuliku kontrolli ulatuse kohta	7
Sissejuhatavad märkused ametnike erapooletuskohustuse kohta	8
Väide, mis sisuliselt käsitleb hindamisaruande peale esitatud edasikaebuse hindaja erapooletuse puudumist	9
Kohtukulud	11